

Input // output

Heronderhandelingen

Tijdens de schulden crisis in Europa moesten verschillende landen die in financiële problemen waren geraakt, zoals Griekenland en Portugal, worden gered. De geldbedragen voor deze redingen kwamen op voorwaarde van hervormingen in de noodlijdende landen. Bijlsma en Zwart onderzoeken aan de hand van een principaal-agent-model hoe de mogelijkheid tot heronderhandelingen het reddingsbeleid beïnvloedt. Geldverstrekkers weten vaak niet hoeveel hervormingen het probleemland nodig heeft om weer financieel gezond te raken, maar de probleemlanden zelf wel. In de aanwezigheid

van zulke informatieasymmetrie blijkt het optimaal om heronderhandelingsmogelijkheden te hebben. Dit voorkomt dat geldgevers meer geld toezeggen dan noodzakelijk is. Heronderhandelingen hoeven echter niet gedurende de gehele looptijd van de financiële steun plaats te vinden omdat de geldgevers gedurende het proces ontdekken wat het optimale niveau van hervormingen is. De introductie van marktdiscipline voor probleemlanden kan het bereiken van het optimale niveau van hervormingen versnellen.

Bijlsma, M. en G. Zwart (2013) Optimal bail-out policies under renegotiation. CPB Discussion Paper, 261.

Beloningsregeling

Wat maakt het ontwerp en de *framing* van een prestatiebeloningsregeling uit voor de prestaties van werknemers? Hilken *et al.* onderzoeken deze vraag aan de hand van een laboratoriumexperiment. Uit de resultaten volgt dat een beloningsstructuur met alleen bonussen bovenop een basissalaris de inspanningen en prestaties van mensen het meest verhoogt. Wanneer aan het beloningsmechanisme boetes worden toegevoegd, daalt het inspanningsniveau van werknemers. Boetes hebben namelijk een positief effect op de geleverde inspanning totdat het niveau van output is bereikt waarop geen boete meer wordt ontvangen, waarna de geleverde inspanning sterk daalt. Verder blijkt dat de inspanning van mensen en hun vaardigheden complementair zijn bij het presteren, zodat de relatieve opbrengsten van een prestatiebeloningsregeling hoger zijn naarmate iemand meer vaardigheden heeft om een bepaalde taak uit te voeren.

Hilken, K., S. Rosenkranz, K. de Jaegher en M. Jegers (2013) Reference points, performance and ability: a real effort experiment on framed incentive schemes. *Tjalling C. Koopmans Research Institute Discussion Paper*, 015.

Procyclisch

Het herstellen van het vermogen van pensioenfondsen tijdens een recessie door middel van een hogere pensioenpremie vergroot de door de recessie veroorzaakte schokken op de arbeidsmarkt. Wanneer fondsen hun dekkingsgraad herstellen door middel van het stoppen van indexatie of het verlagen van de uitkering is dit versterkende effect niet aanwezig. Dit concludeert Romp aan de hand van theoretisch onderzoek. De omvang van het effect hangt af van de mate waarin een bevolking vergrijsd is, het aandeel vermogen van het pensioenfonds dat binnenlands geïnvesteerd is en de onderhandelingsmacht van werknemers.

Romp, W.E. (2013) Procyclicality of pension fund regulation and behaviour. *Net-spar Discussion Paper*, 068.

Werkloosheidsuitkering

Een verlaging van de werkloosheidsuitkering, in plaats van een monitoringssysteem waarbij wordt bijgehouden of de werklozen aan bepaalde voorwaarden voor een uitkering voldoen, zoals sollicitatieplicht, kan optimaal zijn. Monitoring veroorzaakt negatieve effecten op de lange termijn doordat het focus op formele werkwijzen en zo een substitutie veroorzaakt van informele naar formele baanzoekmethoden. Dit zorgt ervoor dat mensen sneller bij een baan terecht komen die minder goed bij hen past of minder betaald is. Deze effecten komen minder voor bij een verlaagde uitkering, en daarnaast zijn de administratieve kosten lager. Dit blijkt uit empirisch onderzoek door Van den Berg en Van der Klaauw met gegevens over werklozen in de periode 1998–2004. Zij concluderen verder dat werklozen gemiddeld een zestien procent lagere uitkering accepteren om een monitoringssysteem te kunnen voorkomen.

Berg, J. van den, en B. van der Klaauw (2013) Structural empirical evaluation of job search monitoring. *IZA Discussion Paper*, 7740.

Regioverschillen

De Nederlandse economie is in de periode 2008–2012 gemiddeld met 0,7 procent per jaar gekrompen. Regionale verschillen zijn echter groot. Zo nam in deze periode het bruto product in Drente af met zo'n 1,1 procent per jaar, terwijl het bbp in Noord-Brabant maar 0,4 procent

1,1%

Krimp bbp in Drente per jaar over 2008–2012

per jaar kromp. De krimp van het bbp per hoofd van de bevolking over de hele periode 2008–2012 was met 6 procent het grootst in Flevoland, en met 1,5 procent het kleinst in Zeeland.

CBS (2013) *De regionale economie 2012*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Samenwerking

Relatieve prestatiebeloning leidt tot een significant lagere bereidheid van mensen om samen te werken met collega's, zelfs wanneer de onderlinge competitie de uiteindelijke individuele beloning niet beïnvloedt. Dit concluderen Buser en Dreber aan de hand van een gecontroleerd experiment via internet met zeventienhonderd mensen. Deelnemers moesten eerst een eenvoudige taak uitvoeren, waarbij de beloningsvorm varieerde tussen verschillende groepen, bijvoorbeeld een stukloon of een prestatiebeloning waarbij alleen de best presterende van de groep een beloning ontving. Vervolgens werd door middel van een *public goods game* gemeten in welke mate de deelnemers bereid waren samen te werken. De bereidheid tot samenwerking neemt af bij concurrentie tussen deelnemers, ongeacht het al dan niet winnen van de beloning. Hiermee neemt ook het gerealiseerde maatschappelijke surplus af. Het effect is sterker voor mannen dan voor vrouwen.

Buser, T. en A. Dreber (2013) The flipside of comparative payment schemes. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, 190.

Loonverschillen

Allen *et al.* onderzoeken empirisch mogelijke oorzaken van het verschil in salaris tussen mensen met een gelijke opleiding, zoals dat in eerder onderzoek is gevonden. De onderzoekers identificeren twee mogelijke verklaringen voor de loonverschillen. De eerste is dat er ook binnen één opleiding verschillen zijn tussen de vaardigheden en kennis van mensen, die zichtbaar worden in het salaris. De andere verklaring is dat lonen niet alleen gebaseerd zijn op de productiviteit van werknemers, maar ook bepaald worden door instituties zoals vakbonden en cao's. Hierdoor ontvangen werknemers die hogeropgeleid en dus productiever zijn toch een salaris dat gelijk is aan dat van lageropgeleide collega's, en ontstaat een loonverschil met mensen van dezelfde opleiding die ander werk hebben. Uit gegevens van hogeropgeleiden uit twintig Europese landen concluderen de auteurs dat heterogeniteit van vaardigheden het beste de loonverschillen in de private sector verklaart, maar de rol van instituties de verschillen in de publieke sector.

Allen, J., L. Badillo-Amador en R. van der Velden (2013) Wage effects of job-worker mismatches: heterogeneous skills or institutional effects? *GSBE Research Memorandum*, 071.

Vergrijzing

Een vergrijzende bevolking leidt niet tot significant hogere publieke uitgaven aan pensioensvoorzieningen. Theoretische modellen suggereren dat ouderen, doordat hun aandeel van de bevolking groter wordt, meer politieke invloed zouden krijgen en zo meer geld voor zich zouden kunnen opeisen. Hollanders en Koster vinden aan de hand van gegevens over dertig landen over de periode 1980–2010 geen empirisch bewijs voor deze hypothese. Wel blijkt uit de resultaten dat naarmate meer mensen lid zijn van vakbonden de pensioenuitgaven hoger liggen.

Hollanders, D.A. en F. Koster (2013) Aging and the politics of the welfare state. *Netspar Discussion Paper*, 065.

Kredietrisico

Wanneer ondernemingen negatief in de media komen door wanprestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen, bijvoorbeeld door een olieramp, neemt hun kredietrisico significant toe. Kredietrisico wordt gemeten door de prijs voor *credit default swaps*, ofwel verzekeringen tegen faillissementen. Dit concluderen Kölbel en Busch aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over 413 internationale bedrijven over de periode 2007–2012. Er wordt geen significant verschil gevonden in de reactie in de Verenigde Staten of Europa.

Kölbel, J.F. en T. Busch (2013) The effect of bad news on credit risk: a media based view of the pricing of corporate social responsibility. *DSF Policy Paper*, 040.

Bankrisico

Een hogere winstbelasting leidt ertoe dat banken zich meer gaan financieren met schuld ten opzichte van eigen vermogen, ofwel de hefboom. Deze toename van schuldfinanciering leidt er echter ook toe dat banken hun portfoliorisico door regulering moeten beperken. Een hoger solvabiliteitsrisico moet namelijk gecompenseerd worden met een lager portfoliorisico. Horváth schat de omvang van deze twee effecten met gegevens over 17.003 banken uit 71 landen over de periode 1997–2011. Hij concludeert dat een toename van de winstbelasting met tien procent gemiddeld samengaat met een stijging van de hefboom met 0,8 tot 1,4 procent, maar een afname van de risicovolle bezittingen ten opzichte van de totale bezittingen met twee tot zeven procent. Het netto-effect op het totale bankrisico is derhalve niet eenduidig.

Horváth, B.L. (2013) The impact of taxation on bank leverage and asset risk. *CentER Discussion Paper*, 076.

Patentcitaten

Noailly en Shestalova onderzoeken empirisch of kennis uit duurzame energiesectoren ook in andere sectoren en bedrijven wordt toegepast. Zij doen dit door citatiegegevens van patenten over duurzame energie uit zeventien Europese landen over de periode 1978–2006 te bestuderen. Patentcitaten laten namelijk zien waar de kennis zoals beschreven in het patent ook daadwerkelijk wordt toegepast. Uit de resultaten blijkt dat technologieën voor windenergie voornamelijk in de eigen sector worden gebruikt, maar kennis over zonne-energie en de opslag van energie ook veel in andere sectoren dan de energiesector wordt toegepast. Opvallend is verder dat kennis over energiewinning uit afval en biomassa ook veel wordt gebruikt bij energieopwekking met fossiele brandstoffen.

Noailly, J. en V. Shestalova (2013) Knowledge spillovers from renewable energy technologies. Lessons from patent citations. *CPB Discussion Paper*, 262.

Internetverbinding

In 2013 had 79 procent van alle huishoudens in de Europese Unie toegang tot internet. Het percentage internetaansluitingen varieerde van 95 procent in Nederland en 94 procent in Luxemburg tot 54 procent in Bulgarije, 56 procent in Griekenland en 58 procent in Roemenië. 41 pro-

79%

Aandeel huishoudens EU met internetverbinding

cent van de huishoudens in de EU communiceerde met de overheid via internet. Hiervoor is online belastingaangifte doen de belangrijkste reden.

Eurostat (2013) Internet access and use in 2013. *Eurostat Newsrelease*, 18 december.